

**Ethica Amoris, Sive Theologia Sanctorum, Magni
Præsertim Augustini, Et Thomæ Aquinatis**

Circa Universam Amoris & Morum Doctrinam, Adversus Novitias Opiniones
Strenuè propugnata, Et In Materiis Principaliter Hodie Controversis
Fundamentaliter discussa

De Externis Regulis Amoris Et Morum, Legibus Utique, ac Præceptis
Virtutum Theologicarum, & Cardinalium, necnon Decalogi & Ecclesiae -
Libros Vndecim Complectens

Henricus, de Sancto Ignatio

Leodii, 1709

Caput VIII. Declarantur personæ obligatæ ad jejunium.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73203](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73203)

tio fuit, non tam Ecclesie solemnitates, & nuptiarum benedictiones, quam carnales commixtiones prohibere. Prohibitionem istam solemnitatis nuptiarum diligenter ab omnibus observari jubet Concilium Tridentinum sess. 24. de reform. matrim. cap. 10.

63 Et ideo Prosper Fagnanus in cap. Capellanus de feriis, unanimum Canonitarum penè omnium, & magni nominis Theologorum sententiam esse dicit, carnalem commixtionem in Quadragesima conjugibus esse prohibitam (licet contra sentiant Sotus, Bellarminus, & Sanchez) laudatque pro illa sententia S. Raymundum, S. Antonium, Paludanum, Sylvestrum, Cajetanum, & S. Congregationem Cardinalium, Concilii Tridentini Interpretum; quæ proposito sibi dubio, an matrimonium coram Parocho quocumque tempore contrahi possit? Respondit affirmativè, sed temporibus comprehensis in cap. 10. sess. 24. de reform. matrim. nuptiarum solemnitates, & ad domum, & carnalem copulam prohiberi. Enimverò quare tractatio sponsæ ad sponsum prohibetur? Respondet S. Thomas in 4. dist. 32. q. 1. a. 5. quæstione. 4. quia quando novæ sponsæ traducuntur, animus conjugum magis ex ipsa novitate ad curam carnalium (id est circa carnalia) occupatur... Et propter hoc illis temporibus, in quibus homines præcipue debent se ad spiritualia elevare, prohibitum est nuptias celebrare. Atqui animus conjugis circa carnalia magis occupatur in copula ipsa carnali, quam in sponsæ traductione. Si ergo propter istam rationem prohibitis est tractatio, multo magis carnalis ipsa commixtio, juxta laudatam traditionem sanctorum Patrum.

CAPUT VII.

Declarantur dies quibus est jejunandum.

- 64 Jejunandum imprimis per totam Quadragesimam, incipientem à feria quarta Cinerum, usque ad Sabbatum sanctum inclusivè, Dominicis exceptis. can. non liceat, & can. non oportet de Consecr. dist. 8.
- 65 2º feriis 4. 6. & Sabbato quatuor temporum can. statutus, & can. jejunium dist. 76. Fallitur proinde Patruis deest. 168. & 169. aiens, quatuor temporum jejunia non esse de jure canonico, nec obligare sub mortali. Simili modo fallitur Burghaber centur. 3. casu 13. dicens, consuetudinem antinendam à pinguedine & larido, diebus & locis, in quibus ova & lacticia permittuntur, introductam non esse absolute animo se obligandi, sed initio ex devotione, postea ex errore credentium adesse obligationem; ideoque vim legis non habere, etsi omnes illam observent. Sed utrique isti opinioni, profectò nimis libera & audaci, communis Doctorum omnium, ac fidelium sentus contradicit.
- 66 3º in vigiliis Nativitatis Domini, & Assumptionis B. Virginis cap. ex parte, & cap. consilium de observat. jejun. ubi etiam adduntur vigilia omnium Apostolorum, præterquam Philippi, & Jacobi, & S. Joannis Evangelistæ. Verùm in Belgio consuetudo obtinuit, ut non jejunetur in omnibus illis vigiliis: nam v. g. in Diocesi Mechalinensi non jejunatur in vigiliis S. Jacobi in Julio, Bartholomæi, Thomæ, Barnabæ, & Mathiæ.
- 67 4º in vigiliis S. Joannis Baptistæ (quæ dum incidit in Festum Corporis Christi, anticipatur feriâ 4. præcedenti, juxta Bullam Urbani VIII. cum exire datam 13. Octobris 1638.) S. Laurentii, Sanctorum omniium, & Pentecostes; etsi non jure scripto, saltem universali Ecclesie consuetudine; hæc aliqui apud Leandrum q. 11. negant ex obligatione jejunandum in vigilia Pente-

costes, saltem sub mortali. Præterea à carnibus abstinendum omnibus feriis sextis (excepta ea in quam incidit Festum Nativitatis Domini) omnibus item Sabbatis totus anni, demptis per consuetudinem in Belgio, & aliis quibusdam locis, iis quæ veniunt à Festo Nativitatis Domini ad Festum Purificationis inclusivè. Item tribus diebus Rogationum, & in die sancti Marci can. Rogationes de Consecr. dist. 3. ubi dicitur quidem esse jejunandum, sed de consilio, non de præcepto, uti Glossa dicit ibidem. Sicubi tamen extat synodale præceptum jejunandi usque ad meridiem, servandum est.

CAPUT VIII.

Declarantur persona obligatæ ad jejunium.

69 Omnes (inquit S. Thomas) ad jejunia ad Ecclesia instituta communiter obligantur, nisi in eis fuerit aliquod speciale impedimentum. Quæ admodum enim fines, propter quos jejunia instituta sunt, omnes concernunt; ita & obligatio jejunii. Unde Leo Magnus serm. 2. de Quadragesima (inquit) maximum, sacratissimumque jejunium, quod observantiam sui universis fidelibus sine exceptione denuntiat. Quia nemo tam sanctus, ut non sanctior; nemo tam devotus, ut non debeat esse devotior. Et S. Basilii orat. 2. de jejunio: Nulla est insula, nec ulla terra continens, non civitas, non gens, ul a, non extremus mundi angulus, ubi non sit auditum jejunii edictum. Quin & exercitus, & viatores, & nauta, & negotiatores, omnes pariter audiunt edictum, & summo gaudio excipiunt. Nequis igitur semet excludat à numero jejunantium, in quo omne hominum genus, omnis ætas, omnes dignitatum formæ censentur.

70 Quam olim alia fuit, quam modò sit, idæa obligationis jejunii! Olim summo cum gaudio jejunii suscipiebatur edictum; hodie cum tristitia. Nullus erat olim, quem Patres non hortabantur ad illud; hodie vix ad aliud plerique Casuista anniti videntur, quam ut ab eo Christianos eximant. Olim mulieribus (inquit Basilii) quàm est naturale respirare, tam est conveniens jejunare; hodie pudor est quàm futilibus, imò ridiculis de causis ipsas excusare contendunt. Uxor (inquit Filiarius) non valet se gratiam servare viro, ob maciem, vel pallorem, à Doctoribus excusatur à jejunio. Et quid Tamburinus? Excusatur (ait) puella, nubere volens, si ex continuato Quadragesimæ jejunio speciositatem faciei (pro modico utique tempore illo) notabiliter minueret, ita ut, eâ visa, de facie extra suum morem notaretur. Grande atique malum, ob quod negligere liceat tam solemne, tamque animabus, corporibusque tanandis necessarium Ecclesie præceptum! Senibus (ait Basilii) levem reddat laborem jam olim contracta cum jejunio familiaritas. Sexagenarii robusti & validi (ait Sanchez l. 7. de matrim. dist. 32. n. 17) non tenentur jejunare. Si tantum Quadragesimæ tempus advenerit (verba sunt S. Chry. ost. serm. 52.) licet cobortes nemo, licet consilium det nemo, etiam si qui negligentissimus fuerit, excusatur, & obligatum ab ipso tempore consilium & cobortationem admittit. Hodie pauci sunt, qui dispensationem non petunt, vel sese jejunare non posse non prædicant, facilièque inveniunt Medicos & Casuistas, à quibus excusantur. Nam Caramuel Theol. fundam. num. 1126. & seqq. relatis ad singula pluribus Casuistis: Excusantur (inquit) futores, furtores, barbitonfores, & similes. Prædicatores, Lectores, Confessarii, &c. Advocati, Procuratores, Scriptores, &c. Etiam Musici. Iter agentes, prægnantes, lactentes. Qui ergo manent in mundo, qui debeant jejunare? Sane civet, qui nullam manus habent.

At isti omnes, aut ferè, conjugati sunt. Quorum aliqui prædunt (inquit) se uxori condormire non posse, simul & jejunare, cò quòd magis debilitentur, venerem exercendo, quàm suendo, fartiendo, tondendo, & licèt possint equidem mariti officium exercere, solum id possint diminutè. Dicit verò Diana p. 1. tr. 9. resol. 11. quòd nullus tenetur causà jejuniū *diminutè suum exequi munus.*

71 Sed ista ferè omnia adèd laxa sunt, adèd ridicula, ut explosione magis quàm refutatione digna sint. Refutabuntur tamen capite sequenti. De conjugatis cap. 6. dixi ipsos ab usu veneris abstinere debere in Quadragesima, juxta Scripturam, Canones, & Patres. Ridiculum est ergo ipsos à jejuniū observantia excusare, ut veneri possint vacare, dum veneris usum cum jejuniū non possunt componere, vel dum jejunando non possunt nisi diminutè debitum reddere. Pudor est contrarium à Christianis vel cogitari.

72 Non inficior, conjuges teneri ad reddendum debitum comparti moderatè petenti. Sed moderationem christianam in petendo non servat, qui petit tempore indebito, sicut nec qui petit loco indebito. Improbabile proinde est quòd conjugem conjux ab immoderata petitione non teneatur avertere, dum potest. Non possunt certè Christiani conjuges libidini vacare sicut equus & mulus, sed tempora, sicut & loca servare teneantur. Tenetur famulus conductitius ex justitia reddere domino opus injunctum; si tamen dominus in die jejuniū injungat ipsi opus cum jejuniū incompatibile, non tenetur illud reddere, nec dominus potest tunc illud exigere, si pro tunc non sit necessarium, sed in aliud tempus differri queat, ut docent Richardus, Paludanus, Gabriel, Navarrus, &c. Similiter ergo de conjugè dicendum, quòd licèt carnis debitum ex justitia comparti illud exigenti reddere teneatur; si tamen opus illud cum jejuniū sit incompatibile, & compars illud exigat in die jejuniū, non tenetur tunc illud reddere, nec compars potest tunc exigere, si pro tunc non sit necessarium, sed in aliud tempus differri possit, uti potest & debet, juxta dicta cap. 6. Compars ergo tunc rogari debet ut differat, teneturque consentire, quia tunc non est tempus amplectendi, sed tempus vacandi ab amplexibus, ut vacetur orationi & poenitentia; cui si compars vacet, ut oportet, carnis teret superbiam oratio & poenitentia; & sic rationabiliter allegare non poterit periculum incontinentia. Cui tamen si conjux ipsam videret subjacere, ad impediendum gravius malum, ipsi posset & deberet subvenire.

CAPUT IX.

Ab ecclesiastici jejuniū observantia tres cause excusant, labor necessarius, infirmitas, ætas, cum jejuniū incompatibiles; vel, si major, unica causa, moralis scilicet impotentia.

73 **Q**uantum ad laborem, ad quem reducit peregrinatio, sic optimè S. Thomas q. 147. a. 4. ad 3. Si peregrinatio est operis labor commodè differri possit, aut diminui, absque detrimento corporalis salutis, aut exterioris status, qui requiritur ad conservationem corporalis, vel spiritualis vite, non sunt propter hoc Ecclesie jejunia prætermittenda. Si autem imminet necessitas statim peregrinandi, est magnas diapas faciendi, vel etiam multum laborandi, vel propter conservationem vite corporalis, vel propter aliquid necessarium ad vitam spiritualem (v. g. propter conciones habendas, confessiones audiendas, &c.) est simul cum hoc non possint Ecclesie jejunia observari (nota bene singula) non obligatur homo ad je-

junandum. Quia non videtur fuisse intentio Ecclesie statuentis jejunia, ut per hoc impediret alias pias, & magis necessarias causas. Similia habet in 4. dist. 15. q. 3. a. 2. quæstionum. 4. in corp. & ad 1. & 3.

Ratione ergo laboris, vel itineris (juxta S. Thomam, quem sequitur S. Antoninus p. 2. tit. 16. c. 2. s. 6.) soli illi excusantur, qui opus, vel iter pro tunc necessarium faciunt, quo adèd defatigantur, ut simul cum jejuniū laborare vel itinerari non possint. Non ergo excusantur 1. omnes officiales, qui in Republica corporaliter laborant, prout novaturientes aliqui Casuista docuerunt, dicentes, quòd non debent se certificare, an labor sit incompatibilis cum jejuniū. Hoc enim Alexander VII. damnavit proposit. 30. sicut & damnavit propositionem 31. eorum qui cum Diana & Leandro dicunt, quòd excusantur absolute omnes illi, qui iter agunt equitando, utcumque iter agant, etiamsi iter necessarium non sit, est etiam si iter unius diei consistat, v. g. octo vel decem leucarum. Ex quarum propositionum damnatione Christianus Lector satis videt, quòd labor itineris, vel officii non excuset, nisi necessarius, & incompatibilis cum jejuniū. Et hinc

2. excusantur quidem artifices, laboriosas artes exercentes, qui labore suo plurimum fatigantur, ut fabri ferrarii, lignarii, fossiores, lapidarii, bajuli, agricolæ, vinitores, aurigæ, & cursores, (prout Eugenium IV. declarasse refert Compendium Privileg. FF. Minorum) iis utique diebus quibus laborant, vel quibus ex præcedenti labore sunt plurimum fatigati: sed non excusantur sartores, barbitonfores, nec pictores, nec calceos incidentes, nec famuli & famulæ nentes, fila ducentes, vestimenta sarcientes, etiam majori parte diei, quidquid dixerint varii Recentiores.

3. non excusantur etiam Typographi, qui torcular non tractant, sed characteres dumtaxat componunt, quidquid dixerit Leander q. 88.

4. nec Scribæ & Notarii, tota licèt die scribentes, prout idem putat q. 123.

5. nec Procuratores, Advocati, Consilarii, Judices, Musici, & alii hujusmodi opera facientes, quæ vires corporis non ita debilitant, ut ad ferendum jejuniū laborem impotentes efficiantur.

6. nec communiter excusantur facientes iter pedestre duarum leucarum cum media, ut vult Pasqualigus decif. 313. Nec facientes iter trium leucarum, ut vult Leander q. 95. Nec facientes iter quatuor leucarum, seu duodecim millium Italicorum, ut putat Diana p. 10. tr. 14. resol. 2. Imò ne quidem omnes facientes iter quinque leucarum, ut existimat Fagundes l. 1. c. 8. & alii absque alio fundamento, quàm arbitrio suo, quasi in ipsorum arbitrio positum sit in eo privata autoritate statueri regulam practicè tutam. Non nego concurrere posse circumstantias, v. g. magni æstus, viæ valdè arduæ, montosa, lutosæ, &c. percurrendæ à persona delicatæ complexionis, quas ob circumstantias, iter quatuor vel quinque leucarum ad excusandum possit sufficere; verum extra hujusmodi circumstantias, magnam diastam requirit S. Thomas. Magna verò diastam non est iter quatuor vel quinque leucarum, saltem Belgicarum; nec isto itinere, saltem unius aut alterius diei, adèd fatigantur viri fortes & robusti, ut moraliter impotentes sint jejunare. Quod tamen S. Thomas requirit, ad hoc ut sint excusati.

Itaque cum S. Thoma dicamus quòd si laboriosum opus, vel iter differri queat sine notabili incommodo, in aliud tempus differendum est, ut jejuniū fervetur. Si differri non possit, soli illi ratione laboriosi operis vel itineris excusati cen-